

VERHAAL VAN VERBORGEN WAPENBROEDERSCHAP

Ondergronds verzet in Lierop

MORGEN IS HET NEDERLANDS EERSTE NATIONALE HERDENKINGSDAG. Herdacht zullen dan worden de groote offers en de groote daden van geallieerden en vaderlanders, die uit zuivere liefde voor een heilige zaak, ieder op hun eigen plaats, aan de groote weldaad van de victorie, de vrijheid en den vrede hebben meegewerkt. Bij het binnenlandsche verzet vond men de helden en heldinnen — anders dan op dit oogenblik wel eens voorgesteld wordt — onder alle lagen van de bevolking en onder alle gezindten. Men vond ze in ieder geval ook in Brabant.

Ter eere van al dezulken nu, in het geheele vaderland, die, gedreven door dien heiligen moed, welke alleen groeien kon in het hart van hem of haar, in wie zuivere, pretentielooze liefde voor het vaderland leefde, angst, onafgebroken ontbering, allerlei lijden en in vele gevallen ook den dood trotseerden, zij het verhaal verteld van de ondergrondse wapenbroederschap, welke groeide en verborgen bestond onder den rook van Helmond, in de bosschen van Lierop: waar de algemeene deelname van ons volk aan het verzet zoo boeiend in wordt geïllustreerd; in 't even intelligente als barmhartige werk van een kloosterzuster, in 't eenvoudige maar verbeterde gedrag van een boschwachter, in de assistentie van een zwijgzamen boer en in de hulp van een bakker, wiens werk niets heldhaftigs meer lijkt te hebben, maar dat destijds volgehouden werd: iederen dag, elke week en iedere maand, totdat de bevrijding kwam.

Zij tezamen maakten het leven mogelijk van een 30 à 40 man onderduikers en geallieerde piloten, die zich als echte macquismannen schuil hielden in de ondoordringbare staatsbosschen der Lierop en van wien één, Frank Doucette uit Amerika de geallieerde wapenbroederschap et z'n bloed bezegelde....

Het einde van Frank Doucette

De blijmoedige Amerikaan, die nog 'ns tegenover de Duitschers wilde staan

IN MEMORIAM
Sergeant-Vlieger
FRANK E. DOUCETTE
geboren te Belmont Mass U.S.A.
12 Februari 1922
Overleden te Someren-Lierop
(Holland)
19 September 1944

Gods wegen en raadsbesluiten zijn ondoorgrondelijk. Edmoedig gaf Frank zijn leven voor zijn vaderland. Zijn moed en overtuiging waren een voorbeeld voor zijn medesoldaten. Gered uit het neerstortende vliegtuig beschouwde hij zijn taak niet afgelopen, maar aanstonds stond hij klaar om zijn nieuwe vrienden te helpen bij het ondergrondsche verzet van de bevrijding van hun land. Zoo gaf Frank het hoogste offer van zijn leven, de gemeenschappelijke zaak van Amerika en Nederland. Maar dagen voor zijn dood had hij nog het voorrecht de H. Mis te vieren en met innige godsdienstige ontving hij toen de H. Sacramenten voor de laatste maal in zijn leven.

Wij mogen ons troosten met de gedachten, dat sterven voor het vaderland is sterven voor God. Laten wij, vrienden in Holland en Amerika, zijn ziel steeds gedenken in onze gebeden.

Tekst van het bidprentje van den gesneuvelde vlieger.

De gave der 3000 brooden!

Alleen een vakman weet, of het gevaarlijk was, veel clandestien te bakken. Er was vaak voorraadcontrole in dien tijd, het moest allemaal kloppen. Hoe dan ook, een boschwachter Bussers erop uit, ook om z'n bijeengekochten rog te bakken te krijgen. Kon hij niet overal slagen. Maar bakker J. Hendriks te Lierop nam het risico voor witte prijzen. Hij bakte 3000 brooden in totaal, d.w.z. alle brood, dat door de kampbewoners op al de dagen van hun verblijf in Lierop gegeten werd.

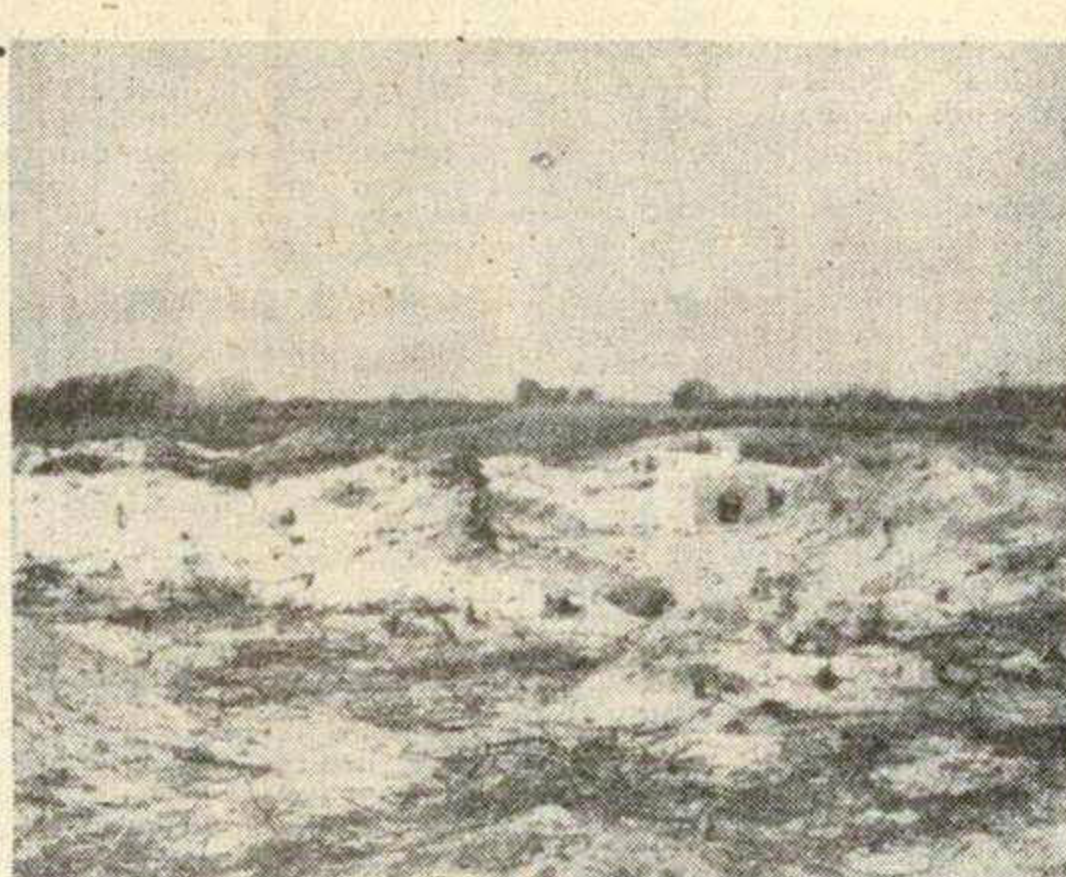
Is daar iets heldhaftigs aan? Men kan honderden dingen aanwijzen, die meer spectaculair waren in het verzet, waarbij het gedurfde avontuur z'n eigen aantrekkelijkheid uitoefende. Maar iederen dag clandestien bakken, altijd last en altijd opheldering der „fraude“ riskeer, lijkt dat is de onaantrekkelijke kant van het kleine werk in het verzet. Bakker Hendriks vroeg niet naar de winst of naar de bonnen. Hij hielp op Bussers' eerste verzoek en hij bleef dat doen tot het einde.

Bakker Hendriks doet nu wat hij al de jaren deed: hij bakt het brood voor de Lieropsche menschen. Het bakken voor het kamp leverde hem de strop van f 75.— op, die hij aan den fiscus als omzetbelasting voor z'n clandestiene bakkerij betaalde.

Het eenvoudige graf op het kerkhof van Lierop.

Samen werkten: 'n zuster, een boschwachter, een boer en een bakker

Van het onderduikerskamp bleef tengevolge van een boschbrand vrijwel niets meer over. Men ziet nog alleen het steenen fornuis, op de plaats waar de hut stond.

In het kamp der partisanen

Rond nieuwjaar 1944 was het leven der onderduikers in hun verblijfplaats op Hoogenbergen onder der Asten onmogelijk geworden, ze waren daar n.l. door een groep arbeiders ontdekt en er was te weinig garantie, dat de Duitschers onkundig zouden blijven van deze ontdekking. Derhalve besloot men weg te trekken naar Lierop, waar Bussers een ideale plaats gevonden had. Voor en na is via de Londense zender verkondigd — en de Duitschers gingen van gelijke stelling uit — dat iedereen, die zich aan den Arbeitseinsatz wist te onttrekken één soldaat buiten het slagveld hield. Welnu, hier zaten ze: jonge kerels uit geheel Nederland,

van allerlei stand, religie en beroep. Onder leiding van den 26-jarigen Willem Gephard uit Gouda, den rusteloozen, onversaagden idealist, die nu allang weer in het leger is, bouwden deze knapen zich een onderduikersbestaan, hard, vol gevaar maar vermoord door het saamgevoerde ideaal: nooit den jongen

nek te buigen voor den bezetter. Geleidelijk werd het kamp 'n beetje huiselijk: er was vuur, er hingen gordijntjes voor het raam, er was ook een radio, die energie kreeg van een batterij, welke gevoed moest worden door een met de fiets aangedreven generator. Dat stilstaand fietsen was 'n vermoeden de bezigheid, maar tenslotte vond men er iets op. Men haalde een drietal Duitse S.S.-ers van hun paardenwagentje op den Kanaaldijk onder sluis 10, men nam hen de uniformen af en, als edelgermaan vermomd, lichte men N.S.B.-ers van hun bed. Den eigen dag zaten die uit alle macht den generator aan te fietsen. Die N.S.B.-ers waren zoo mak als een lam, dank zij de originele vondst van de kampbewoners. Wat was n.l. het gevaar? Telkens als er een N.S.B.-er werd binnengebracht, ging de weg langs een drietal graven: langwerpige hoopjes zand met kleine kruisjes, meer niet, want de graven waren loos. De N.S.B.-ers waren de eenigen die dit niet wisten. Ze informeerden prompt, wat die graven te betekenen hadden. Het antwoord luidde zoo ongeveer: 'n paar van die kerels als jullie wilden ontvluchten, daar liggen ze nou!

En de N.S.B.-ers, die een apart verblijf hadden, hoorden genoeg schieten, om te weten, dat de kamplieden niet zuinig waren met kogels.

In Febr. Maart 1944 kwamen de eerste geallieerde piloten in het kamp. Ze verbleven er doorgaans niet lang en waren voorbeelden van discipline en opgewektheid.

Eens kwam er een 27-jarige Poolse vliegerskapitein, een dapper woelwater, die maar naar Engeland terug wou. Hij lag uren ongestoord te peinen om weg te kunnen vanaf het vliegveld te Eindhoven met een Duits Messerschmidt, welke hij vliegen kon. Men heeft wel gespionneerd, maar het aantal aanvvalslichten der geallieerden werd destijds zoó groot, dat de Duitse jagers nooit aan een rustig kanteje alleen stonden....

Bussers — en die kan het weten — zegt, dat de jongens in het kamp het vaak slecht hadden, de roman-

Boschwachter Bussers, de groote hulp der onderduikers.

kwamen, door de sneeuw en den hoogen wind 30 jongelui de bosschen in, ze lagen in tenten voorloopje. Onder hun haastige handen groeide later een hut van hout en stroo. Maar al deze menschen moesten eten.

Dat was begin 1944: alles schaarsch en ook de overvallen op de distributiebuureaux leverden niet zooveel op, Bussers, de boschwachter hield nog altijd de wacht over het wild. En hij zorgde, dat ieder het zijne kreeg. Hij fietste en praatte, hij schoofde rond voor 30 soms 40 mannen, waarvan niemand de aanwezigheid wisten mocht. Maar, zie je, zijn vrouw hield erg van sla en daarom had hij er twee manden en geen twee tassen van noodig. Hij kocht rogge, maar niet alle bakkers durfden voor Bussers' onbekende eters te bakken. Maar Bussers zorgde voor 3000 brooden en voor wagons aardappelen, voor auto's als er zieken waren, voor opeuring, als het moreel daalde voor gezelligheid, als het zoo eenzaam was en zoo. Dan zaten ze wel 'ns bij hem aan de kachel met bier en shag en dan gingen ze maar moeijlijk weg uit dit steenen huis en z'n warme beschutting.

En altijd vocht Bussers tegen zijn angst, als er Duitschers in de buurt waren geweest. Eén van de S.D. in Eindhoven wist immers iets meer dan anderen. Deze Duitser is later in Schaesberg opgeruimd. Maar daar kwam ook landwacht door de bosschen en soms deden z'n helpers zoo overmoedig. Als men op klaarlichten dag met zes piloten tegelijk bij hem aankwam, zoals Frits de Bruyn wel eens deed.

— Ik heb veel schrik gehad, zeg Bussers eerlijk. Maar ik denk toch met plezier terug aan dezen tijd, Over Lierop's groene bosschen en blank gezande banen varen de wolken van de jonge lente. Bussers be-

Moeder Felicité, de schrandere

Zij doorwaakte vele nachtelijke uren

Lierop is het stilste dorp, dat ik ken, uren in den omtrek. Het ligt ver van de groote wegen, het leeft ingetogen in zich zelf en mediteert over z'n eigen aantrekkelijkheid, want Lierop heeft een liefelijke omgeving. Ge hebt er de bosschen, er zijn vennen en vergezichten, er zit een lichte heuveling in het gekleurde landschap, dat het kleine dorp omgeeft.

Zuster Felicité, Moeder-Overste te Lierop.

Als om de stilte en de contemplatie te benadrukken ligt in Lierop het klooster der Zusters van de Goddelijke Voorzienigheid. Zij hebben de leiding over de bekende boerinnenschool.

Aan het hoofd staat Zuster Felicité, een vriendelijke en schrandere Moeder-Overste. In het ondergrondse verzet van Lierop nam zij een belangrijke plaats in vanwege de morele kracht, die van haar nooit verzees gevraagde hulp uitging. Bij de bevrijding hebben de zusters eerst kennis gekregen van al wat moeder-overste deed ook gedurende den allergevaarlijksten tijd, toen de Duitschers in Lierop verbleven en er bij honderden doortrokken.

Maar de avonden en nachten, waarin Zr. Felicité alleen de wacht hield aan de kloostertoort, als er weer iemand gebrek had of in nood zat, zijn zeer talrijk. En op het laatst verborg zij in haar klooster ondergedoken gemeentesecretarissen en politiemannen. Maar nooit heeft de kloostergemeenschap van zusters/pensionairen, knechts of onden van dagen er iets van gemerkt.

Met deze Zuster hebben we gespraak in haar propre huis en in den stillen kloosterhof, vol van geuren der nieuwe lente.

Ze vertelt van den dood van Frank Doucette, dien zij aflegde. De knecht van het klooster haalde den

doode bij valavond op de kar uit het kamp weg. Het was druk op straat van Duitschers en van dorpingen, die uit de verte het bombardement op Eindhoven volgden. Hoe licht kon die kar met wat stroo beladen de aandacht niet trekken, vooral op het moment, dat ze de kloostertoort zou binnengaan? Maar alles liep goed. Zuster Felicité wandelt met ons door de bijgebouwen van het klooster: hier hebben we hem afgelegd, het is de bakkerij waar dit gebeurde en hier zaagden we het canadahaout voor de lijkstaf en hierlangs — in den tuin — is Doucette naar z'n haastig gedolven graf gebracht. Dit pad loopt nu onder pas uitgeschoten fruitbomen door en langs de groet met de witte Maria van Lourdes. En den anderen dag, werd in de Kapel een requiem-Mis opgedragen, maar geen der Zusters of de anderen wist voor wien.

Dat wist zij alleen, die zoo intelligent de barmhartigheid en de naastenliefde van de aan Godgewijden weggaaf zonder ooit het gevaar voor kloostergemeenschap of der geholpen te vergeten.

En ook Moeder-Overste zegt, als ze lachend de kloostertoort achter ons sluit, dat ze zoo gaarne terugdenkt aan die dagen waarin het zoo gevaarlijk was en waarin het je toch zoo goed deed anderen te kunnen helpen.

De geestelijke zorg.

De katholieke zielzorg staat voor geen moeilijkheid, gevaar of offer, de geschiedenis is er, om dit te bewijzen. Deze traditie nu werd ook in den ondergrondse strijd van Nederland en met name ook in Lierop voortgezet.

In het Lieropsche kamp werd de H. Mis gelezen en was O.L. Heer bij de dapperen.

Moeder Overste leverde de sacramenten en met toestemming van Mgr. Mutsaers werden op min of meer geregelde tijden de H. Diensten in het kamp door Pater Geboers (thans te Someren-Heide) gehouden.

Frank Doucette b.v. sneuvelde niet dan nadat hij enkele dagen tevoren in het kamp gebreke en gecommuniceerd had en aan zijn graf verrichte Pater Venzelaar de absoute.

De Berkersen waren onmisbaar.

Zwijgzaam en vastberaden

Ver buiten de dorpsom van Lierop, daar waar de bosschen beginnen, ligt de hoeve van boer Berkers op Moorsel. Er staan nog een paar boerderijen op die plek. Het is er zoo schilderachtig, dezen namiddag. Ge fietst naar deze huizen toe en net wordt er 'n geut zonnenschijn overgoten. De kippen stuiven al kakelend uitteen, ze zijn geen menschen gewend.

Hier is het huis zooals ge het ziet op de schilderij: met den nut en de rek met melkkruiken, een boomgaard, een mutserdmijt.

Hier wonen de Berkersen, ietwat teruggetrokken, typische zonen van Brabant. In het verzetwerk van Lierop hebben ze een rol gespeeld vanaf den eersten dag, toen ze de bouwstof leverden voor het kamp tot den laatsten, toen één hunner den gesneuvelde Doucette naar z'n laatste rustplaats voer. Maar als ge vraagt wie van deze zonen nu 'ns iets vertellen wil, dan wijst de een naar den ander, die eigenlijk „de“ man was. En bovendien wil het hun niet duidelijk worden wat daar nu voor bijzonders aan was. Aardappelen of stroo of groenten naar het kamp brengen bij dag en ontij, wel, dat is niets bijzonders. Ja en het vrouwvolk deed de wasch voor al die jongens van het kamp, zooals de vrouw van Bussers het ook wel 'ns deed. Allemaal niets bijzonders.

En hun herd stond altijd open voor avondbuurters uit het kamp, die hun beenen onder de kachel kwamen steken. Als er verveerd volk over binnengekomen was, b.v. de landwacht of razzia-Duitschers? Ja, ja en deze groote zwijgzame menschen houden hun handen maar in den overallzak. Ja, wat er dan gebeurd zou zijn, weet geen mensch. Maar in ieder geval mochten de jongens van het kamp hopen, om wat warmte en wat huiselijkheid te vinden. Daar was in het kamp vanzelfsprekend nog wel 'ns gebrek aan. Hun taal is de nijmer uitbundige lach van hun gezicht en 'n paar woorden op z'n Lieropsch. Deze taal bleek internationaal bruikbaar.

De boerenzoon Berkers, die groot aandeel had in de verzorging van het kamp.

Eens op 'n avond kwamen er Russen op de boerderij. Ze waren uit Botrop in Duitsland weggegaan. In het kamp was geen plaats meer en dus kwamen ze bij Berkers in de „hennenkooi“. De Russen werden door de kampmenschen wel voortdurend bewaakt, niet zoo zeer, omdat men de gasten niet vertrouwde als wel, omdat men geen enkel risico nam en men elk oogenblik weten wilde, waar de Russen eventueel zouden blijven. Zij wisten immers van het kamp en zijn geheimen. Het is allemaal goed gegaan, de Russen zijn later door de Peel afgevoerd.

Nu de oorlog aan de kant is, doen de Berkersen wat ze alle jaren deden: ze boeren en ze lachen bij de herinnering aan die gevaarlijke dagen, waarvan ze de geschiedenis niet eens graag vertellen.

De foto's in deze reportage werden vervaardigd door Herman Schulte, de tekst is van P. K.